

Monitoring en Evaluatie Pilot Zandmotor Fase 2 - Datarapport vogels en zeezoogdieren - 2014/2015

S. Lagerveld (IMARES)

Deltares project 1205045-000
IMARES project 4303103201

Titel

Monitoring en Evaluatie Pilot Zandmotor Fase 2 - Datarapport vogels en zeezoogdieren - 2014/2015

Opdrachtgever	Project	Kenmerk	Pagina's
Rijkswaterstaat Water, Verkeer en Leefomgeving	1205045-000	Deltares 1205045-000- ZKS-0111 IMARES C107/15	7

Samenvatting

In dit rapport wordt het overzicht gegeven van de telresultaten van vogels en zeezoogdieren op en nabij de Zandmotor in de periode van december 2014 tot en met april 2015. Ook is het aantal recreanten in deze periode geteld. In deze periode zijn drie tellingen uitgevoerd vanaf het strand op 30 december 2014, 21 januari 2015 en 30 april 2015 in drie telgebieden; ten zuiden, ter plaatse en ten noorden van de Zandmotor. Daarnaast zijn de aanwezige vogels geteld in/nabij de lagune en het meer op de Zandmotor.

Aalscholvers en futen werden vaak in de periode waargenomen. Er werden geen alkachtigen waargenomen in deze periode. En paar bruinvissen en gewone zeehonden zijn waargenomen en een gewone zeehond was aanwezig in de lagune van de Zandmotor.

Versie	Datum	Auteur	Paraaf	Review	Paraaf	Goedkeuring	Paraaf
	Juli 2015	ir. S. Lagerveld (IMARES)		prof. dr. R.W.P.M. Laane (Laane Advies)		drs. F.M.J. Hoozemans (Deltares)	
				dr. ir. M.J. Baptist (IMARES)		dr. ing. R.E. Trouwborst (IMARES)	

Status

definitief

1205045-000-ZKS-0111, 14 juli 201

Inhoud

1 Inleiding	1
2 Methoden	2
3 Resultaten	4
3.1 Teldata	4
3.2 Weersomstandigheden	4
3.3 Waarnemingen vogels en zeezoogdieren	4
3.4 Waarnemingen recreatie	6
Referenties	7

1205045-000-ZKS-0111, 14 juli 201

1 Inleiding

De Zandmotor is een megasuppletie voor de Hollandse kust. Aangenomen wordt dat deze innovatieve manier van kustontwikkeling extra ruimte schept voor natuur en recreatie en de kustveiligheid op een langere termijn (orde van grootte 20 jaar) waarborgt. Met het concept Zandmotor is nog geen ervaring opgedaan. Daarom is een uitvoeringsprogramma opgesteld gericht op het evalueren van de doelen van de Zandmotor, het mogelijk maken van goed beheer en het voldoen aan de vergunningsvoorwaarden vanuit de MER (Tonnon e.a., 2011).

De Zandmotor is tussen maart en november 2011 aangelegd. Vanaf 4 maart 2011 werd ten behoeve van de aanleg een deel van het strand afgesloten en eind oktober 2011 is het strand inclusief de nieuwe Zandmotor vrijwel geheel opengesteld voor recreanten. Als gevolg van erosie door wind, stroming en golven zal de Zandmotor geleidelijk aan verdwijnen. In de periode dat de Zandmotor er ligt zullen vogels en zeezoogdieren gebruik kunnen maken van het gebied. In het uitvoeringprogramma (Tonnon e.a., 2011) is de hypothese gesteld dat de Zandmotor een positief effect zal hebben op zeevogels en zeezoogdieren in het gebied. De in dit rapport beschreven monitoring is erop gericht om deze hypothese te toetsen.

In de onderzoeksperiode zijn gerichte tellingen naar aanwezige vogels en zeezoogdieren uitgevoerd. Deze rapportage omvat uitsluitend een vastlegging van de waarnemingen en is geen evaluatie.

1205045-000-ZKS-0111, 14 juli 201

2 Methoden

Ten behoeve van de tellingen is een uitgebreide handleiding opgesteld (Witte 2011). Dit meetplan beschrijft de werkwijze van de monitoring van vogels op en rond de Zandmotor. Het gaat in op de meet- en observatiemethoden, de locaties en locatiekeuzes, monitoringsfrequentie en hoe de kwaliteitsborging van de meetgegevens wordt uitgevoerd. Hieronder worden kort de belangrijkste methodische punten genoemd.

Figuur 1: Indicatie van de ligging van de drie deelgebieden. Het middelste deelgebied omvat de Zandmotor. Het zuidelijke en noordelijke deelgebied kan worden beschouwd als referentiegebied. Op de Zandmotor zijn tevens de vogels in en rond het meer en de lagune geteld.

Vanwege budgettaire beperkingen is ervoor gekozen om de telling in drie deelgebieden (zie Figuur 1) gedurende slechts drie teldagen in het jaar uit te voeren; 1x in november/december, 1x in januari/februari en 1x in maart/april. Op iedere teldag wordt één telling per deelgebied uitgevoerd. De telling richt zich op alle kust- en zeevogels maar ook zeezoogdieren die zich binnen het deelgebied op of in het water bevinden dan wel op het strand. Voorbij trekkende vogels die (waarschijnlijk) geen binding met het gebied hebben worden niet meegenomen. Vanaf de telpunten wordt de zee met een verrekijker en telescoop gescand, tot anderhalf

1205045-000-ZKS-0111, 14 juli 201

kilometer uit de kust. Van alle waargenomen relevante vogels wordt de afstand tot de waarnemer, afstand tot de kust en sector bepaald en op het waarnemersformulier genoteerd. Een sector omvat 30 graden en ieder deelgebied bevat drie sectoren (A-C) links van het telpunt en drie sectoren (D-F) rechts van het telpunt. Gezamenlijk bestrijken de sectoren dus een zone van 180 graden vanaf het strand tot circa anderhalf kilometer de zee op. Naast de feitelijke telgebieden zijn ook de vogels geteld in/bij het meer en de lagune van de Zandmotor. Tevens is het aantal recreanten geteld.

1205045-000-ZKS-0111, 14 juli 201

3 Resultaten

3.1 Teldata

De tellingen zijn op drie verschillende dagen uitgevoerd (zie Tabel 1) die representatief worden verondersteld voor tweemaandelijks periodes.

Tabel 1: Overzicht teldata

Periode	Teldatum	Waarnemer
november-december 2014	30 december 2014	Sander Lagerveld
januari – februari 2015	21 januari 2015	Sander Lagerveld
maart – april 2015	30 april 2015	Sander Lagerveld

3.2 Weersomstandigheden

De waarnemingsomstandigheden waren op alle teldagen uitstekend; weinig zeevang en een goed zicht. Een overzicht van de weersomstandigheden tijdens de tellingen is weergegeven in Tabel 2.

Tabel 2: Overzicht weersomstandigheden tijdens de tellingen

	30 december 2014	21 januari 2015	30 april 2014
Windkracht (Bf)	3-4	1-2	3
Windrichting	W	O	ZW
Bewolking	5-7	1-4	2-3
Regen	geen	geen	enkele druppels
Temperatuur	5-7 °C	0-2 °C	12-14 °C
Zicht	8-10 km	6-7 km	10 km
Zeevang (seastate)	3	1	2
Luchtdruk (mB)	1035	1012	1011
% sneeuw	0	0	0
% ijs	0	0	0

3.3 Waarnemingen vogels en zeezoogdieren

Tabel 3: Waarnemingen per deelgebied

Soortgroep	Soort	Datum	Zuid		Midden		Noord		Zandmotor		Totaal
			Strand	Zee	Strand	Zee	Strand	Zee	Lagune	Meer	
Aalscholvers	Aalscholver	30-12-2014		5		14		5			24
		21-1-2015		3		1		2			6
		30-4-2015		5		9		1	84	1	100
Duikers en futen	Roodkeelduiker	30-12-2014		1		2					3
	Fuut	30-12-2014		7		79		8	4	2	100
		21-1-2015		72		51		32	6		161
		30-4-2015				1					1
Zwanen en ganzen	Knobbelzwaan	30-12-2014								4	4
		21-1-2015								2	2
Duikeenden	Brilduiker	30-12-2014								1	1
	Kuifeend	30-12-2014								1	1
Steltlopers	Scholekster	Groenpootruiter	30-4-2015							1	1
		Scholekster	30-12-2014	31						19	50
			21-1-2015	15						23	38
			30-4-2015							2	2

1205045-000-ZKS-0111, 14 juli 201

Soortgroep	Soort	Datum	Zuid		Midden		Noord		Zandmotor		Totaal
			Strand	Zee	Strand	Zee	Strand	Zee	Lagune	Meer	
	Drieteenstrandloper	30-12-2014							1		1
		21-1-2015			1						1
Meeuwen	Grote Mantelmeeuw	30-12-2014		2		84		4	3	1	94
		21-1-2015	1	20		1	2		2		26
		30-4-2015		5					20		25
	Zilvermeeuw	30-12-2014	78			72			42	4	196
		21-1-2015	3	20		2	5		13		43
		30-4-2015	2	8	3				24		37
	Stormmeeuw	30-12-2014		2		3		2	146	6	159
		21-1-2015							6		6
	Kokmeeuw	30-12-2014	1	1		1		1	20	3	27
21-1-2015					4			7		11	
Sterns	Grote Stern	30-4-2015		3		4					7
	Visdief	30-4-2015		8		14		36			58
Zangvogels	Zwarte Kraai	30-12-2014	6				17		2		25
		21-1-2015	2		2	1	5	2	13		25
		30-4-2015	1				3		10		14
	Kauw	30-4-2015					5				5
	Groenling	21-1-2015								1	1
Zeezoogdieren	Bruinvis	30-12-2014						2			2
		30-12-2014		1				1			2
	Gewone Zeehond	21-1-2015						1	1		2

In tabel 3 staan de waarnemingen per deelgebied. Op 30 december 2014 waren er in totaal 690 vogels en 2 zeezoogdieren aanwezig in het studiegebied en op 21 januari waren dat er respectievelijk 320 en 2. Op 30 april 2015 werden 250 vogels waargenomen, zeezoogdieren zijn die dag niet gezien.

Aalscholvers, Futen, Scholeksters, Grote Mantelmeeuwen en Zilvermeeuwen zijn alle teldagen waargenomen. Aalscholvers waren op 30 april 2015 relatief talrijk. Er zijn enkele Roodkeelduikers en Kuifduikers gezien gedurende de meetperiode.

Er zijn relatief weinig zwanen, ganzen en eenden gezien in het gebied.

Scholeksters zijn in relatief kleine aantallen gezien, andere soorten steltlopers ontbraken of waren zeer beperkt aanwezig.

Meeuwen waren alleen in redelijke aantallen aanwezig in het gebied op 30 december 2014, op de andere dagen waren ze nauwelijks vertegenwoordigd.

Op 30 april waren er redelijke aantallen foeragerende Visdieven en enkele Grote Sterns aanwezig boven zee.

Opvallende afwezige tijdens dit telseizoen waren de alkachtigen, waarvan er geen enkel exemplaar is gezien. Het voorgaande jaar waren Zeekoeten erg algemeen tijdens de wintertelling.

Er werden enkele Bruinvissen en Gewone Zeehonden waargenomen. Eén gewone Zeehond is gezien in de Lagune.

1205045-000-ZKS-0111, 14 juli 201

3.4 Waarnemingen recreatie

Tijdens alle tellingen waren wandelaars aanwezig in het gebied, in veel gevallen vergezelt door een hond. Tevens zijn een quad, een zeilwagen en verschillende kitesurfers waargenomen. De laatstgenoemden zorgden voor veel 'onrust' onder de aanwezige vogels op het meer en de lagune. Uiteindelijk is een deel van de aanwezige vogels opgevlogen en niet meer teruggekomen gedurende de telling.

Een totaal overzicht van de recreatiedruk gedurende de teldagen is weergegeven in Tabel 2.

Tabel 4: Overzicht van het aantal recreanten per locatie tijdens de teldagen

		Zuid	Centraal	Noord	Meer	Lagune
Wandelaars	30-12-2014	30	5	20		5
	21-1-2015	5	5	10	5	5
	30-4-2015	7				5
Vissers	30-12-2014					
	21-1-2015	2				
	30-4-2015					
Honden	30-12-2014	5		10		5
	21-1-2015	4		10	5	6
	30-4-2015	5				5
Zeilwagen	30-12-2014	1				
	21-1-2015					
	30-4-2015					
Kitesurfers	30-12-2014				1	
	21-1-2015					2
	30-4-2015					
Quad	30-12-2014					
	21-1-2015		1			
	30-4-2015					

1205045-000-ZKS-0111, 14 juli 201

Referenties

Tonnon, P.K., L. Van der Valk, H. Holzhauer, M.J. Baptist, J. W.M. Wijsman, C.T.M. Vertegaal en S.M. Arens (2011). Uitvoeringsprogramma Monitoring en Evaluatie pilot Zandmotor. Deltares/Wageningen IMARES, Rapport, 154 pagina's.

Tonnon, P.K. & M.J. Baptist (Eds.) (2011). T0-rapportage Monitoring en Evaluatie pilot Zandmotor. Deltares rapport 1203519-000-ZKS-0035 | IMARES rapport C016/11, maart 2011.

Witte R.H. (2011). Monitoring en Evaluatie Pilot Zandmotor Fase 2 Meetplan Zeevogels. Rapport C165/11, IMARES Wageningen UR.